

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 611

гр. София, 06.03.2023 г.

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в закрито заседание на шести март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Кристина Филипова
Даниела Христова

като разгледа докладваното от Ася Събева Въззивно частно гражданско дело № 20231000500563 по описа за 2023 година

Производство по чл.278 ал.1 вр.чл.129 ал.3 и 130 ГПК.

Производството е образувано по частна жалба, депозирана от В. П. М. и Г. Д. М. срещу определение № 1535 от 05.02.2023г. постановено по гр.д.№ 1167/2023г. по описа на СГС, ГО, 5 състав, с което искова молба депозирана от В. П. М. и Г. Д. М. против Л. А. А. и Д. К. А. по иск с правно основание чл.124, ал.1 ГПК за приемане за установено по отношение на ответниците, че ищците са собственици на апартамент в гр.София с идентификатор 68134.1384.1415.3.44 по кадастралната карта и кадастралните регистри на гр.София, одобрени със заповед № РД-18-48/12.10.2011 г. на изп.директор на АГКК е върната обратно, а производството е прекратено, поради недопустимост.

Съобщението за това определение е било връчено на жалбоподателя на 15.02.2023г.

Частната жалба срещу това определение е депозирана на 20.02.2022г. т.е. преди изтичане на преклузивния едноседмичен срок за обжалване на същото.

Жалбоподателите В. П. М. и Г. Д. М. изтъкват факта, че не е необходимо ответниците изрично да оспорват правото им на собственост върху процесния апартамент, за да се приеме, че за последните е възникнал правен интерес от предявяването на установителен иск за собственост. В случай, че СО, район „Надежда“ издаде удостоверение за наследници на Н. В. А., в което като наследници фигурират и ответниците, последните ще има правната и фактическа възможност да извършват разпоредителни сделки с идеални части от процесния апартамент (например да ги даряват, заменят, обременяват с вещни тежести и т.н.), което само по себе си ще увреди ищците и ще накърни правото им на собственост. Правен интерес от предявяването на установителен иск за собственост е налице не само тогава, когато ответната страна изрично оспорва правото на собственост на ищеца, а и тогава, когато ответникът разполага или има вероятност да се снабди с документ, с който

може да се легитимира като собственик на целия или на част от процесния недвижми имот, какъвто е настоящия случай.

Посочват още, че с молба вх.№ РНД23-УФ01-47/11.01.2023 г., подадена в СО, район „Надежда“, са поискали от районната администрация да бъдат отразени промени в регистър „Население“, като бъде отбелязано, че В. Д. А. е недостоеен да наследи дъщеря си Н. В. А., и вместо него като нейни законни наследници да бъдат вписани ищите - нейните баба и дядо по майчина линия. Въз основа на молбата получили Становище от зам.-кмета на СО, район „Надежда“ изх.№ РНД23-УФ01-47(1) от 20.01.2023г., с което същият отказва изменение в регистър „Население“, обективизирано в отбелязването на В. Д. А. като недостоеен да наследи дъщеря си Н. В. А.. В мотивите на същото е посочено, че длъжностното лице няма задължение да следи влезлите в сила присъди за тежки умишлени престъпления против личността и да взема самостоятелно решение за отбелязването на недостойнство в удостоверенията за наследници въз основа на представяне на окончателната осъдителна присъда от наказателен съд. Според длъжностното лице установяването на престъпното деяние като факт с правно значение е предмет на специалния установителен иск по чл.124, ал.1 ГПК, който цели да установи съществуването или не на едно спорно право - в случая недостойнството за наследяване. Отделно от изложеното, зам.кмета на СО, район „Надежда“ счита, че дори след като се установи със съдебно решение, че В. Д. А. е недостоеен да наследи дъщеря си Н. В. А., като неин единствен наследник, на основание чл.7 ЗН възходящите от втора степен ще бъдат призвани да наследят детето, респ. като наследници ще бъдат вписани бабата и дядото по майчина линия и бабата и дядото по бащина линия. Точно това поражда техния правен интерес от установителен иск срещу последните двама, тъй като след като представят в районната администрация влязло в сила съдебно решение, в което се установява, че В. Д. А. е недостоеен да наследи дъщеря си Н. В. А., ще бъде издадено удостоверение за наследници, в което ще бъдат посочени нейните баба и дядо по майчина линия и баба и дядо по бащина линия. Молят за отмяна на определението и връщане на делото в СГС.

Съдът като взе предвид изложените от страните доводи и представените доказателства намира частната жалба за редовна и допустима, а разгледана по същество – същата е основателна.

Производството е образувано по искова молба на В. П. М. и Г. Д. М. против Л. А. А. и Д. К. А. следните искове:

1/иск с правно основание чл.124, ал.1 ГПК за приемане за установено по отношение на ответниците, че ищите са собственици на апартамент в гр.София;

2/иск с правно основание чл.124, ал.1 ГПК за приемане за установено по отношение на ответниците, че ищите са собственици по наследяване по закон от Н. В. А. на недвижим имот в с.***, Софийска област, а именно: парцел II -365 в кв.40 в с.*** с площ от 1100 кв.м., ведно с находяща се в парцела жилищна сграда и навес;

3/ евентуален иск с правно основание чл.124, ал.1 ГПК вр чл.79 ал.1 ЗС, че ищите са

собственици по давност на недвижим имот в с.***, Софийска област, а именно: парцел П-365 в кв.40 в с.***, с площ от 1100 кв.м., ведно с находящата се в парцела жилищна сграда и навес;

4/ иск с правно основание чл.124, ал.1 ГПК, че ищцата е собственик на недвижим имот в с.***, Софийска област, а именно на парцел П -365 в кв.40 в с.*** с площ от 1100 кв.м., ведно с находящата се в парцела жилищна сграда и навес, поради нищожност на дарение от 17.07.2001г., обективизирано в н.а. № 90/17.01.2001г., том втори, рег. №1450, нот.дело № 137/2001 г. на нотариус Г. с район на действие - РС - Елин Пелин.

Съгласно чл.109 ГПК, исковите за вещни права върху недвижим имот, за делба на съсобствен недвижим имот, за граници и за защита на нарушено владение върху недвижим имот се предявяват по мястото, където се намира имотът. По местонахождението на имота се предявяват и искове за сключване на окончателен договор за учредяване и прехвърляне на вещни права върху недвижим имот, както и за разваляне, унищожаване и обявяване нищожност на договори за вещни права върху недвижим имот. Предявените искове за установяване правото на собственост върху недвижим имот в с.*** са местно подсъдни на СОС, в чийто съдебен район се намира недвижимият имот.

Затова СГС е прекратил частично производството, с определение № 1534/04.02.2023г. като част от исковите са изпратени по местна подсъдност на СОС, а именно: 1/по отношение на искове от В. П. М. и Г. Д. М. против Л. А. А. и Д. К. А. за установяване по отношение на ответниците, че ищите са собственици по наследяване по закон от Н. В. А. на недвижим имот в с.***, Софийска област; 2/за установяване по отношение на ответниците, че ищите са собственици по давност на същия недвижим имот в с.***, Софийска област и 3/иск за установяване по отношение на ответниците, че ищцата е собственик на същия недвижим имот в с.***, Софийска област, поради нищожност на привидна сделка - дарение от 17.07.2001г., обективизирано в нотариален акт № 90/17.01.2001г., том втори, рег. №1450, нот.дело № 137/2001 г. на нотариус Г. с район на действие - районът на РС - Елин Пелин.

На второ място с атакуваното пред САС определение е прекратено производството и по т.2, като е посочено, че ищите нямат правен интерес от предявения иск за установяване правото им на собственост върху процесния апартамент в София, тъй като ответниците нито оспорват правото им на собственост върху апартамента, нито е издадено удостоверение за наследници, в което да те са посочени като такива на внучката си Н. В. А.. Според съда, едва след като приключи висящото производство по гр.д.№ 72857/2018г. на СРС, 53 състав и бъде издадено удостоверение за наследници на Н. В. А., в което да бъдат вписани и ответниците и само в случай, че същите оспорват правото на собственост на ищите върху апартамента, едва тогава би се породил правен интерес за ищите да предявят иск за установяване на правото им на собственост върху имота. Според съда такова удостоверение за наследници може и никога да не бъде издадено и е възможно служителите на СО да изтъкват правилно приложимата към конкретния казус разпоредба на чл. 10, ал. 1 ЗН и да я съобразят при определяне наследниците на Н. В. А. след постановяване и влизане в сила на съдебното решение по гр.д.№ 72857/2018 г. на СРС, 53 състав.

Настоящата съдебна инстанция не споделя горните изводи, тъй като констатира, че ишщите основават правния си интерес да предявят иск за наличието на наследствено правоотношение върху цялото имущество към датата на смъртта на тяхната внучка, а не върху отделни негови активи, както неправилно е възприел СГС. Независимо дали ишщите правилно са квалифицирали своята претенция, съдът е бил длъжен да съобрази наведените фактически твърдения, а именно - въз основа на отказ № РНД23-УФ01-47/ 20.01.2023г., озаглавен „становище“, издадено от СО- район „Надежда“, по тяхна молба вх. № РНД23-УФ01-47/11.01.2023 г., да бъде изменен регистър „Население“, като се отбележи, че В. Д. А. е недостоеен да наследи дъщеря си Н. В. А., който, според СО е наследник на Н. А.. Ишщите твърдят, че породил цитирания отказ на СО са предявили иск по чл.124, ал.1 ГПК срещу В. Д. А. за установяване, че е недостоеен да наследи дъщеря си Н. В. А., която е убил и е признат за виновен в извършване на това престъпление с влязла в сила присъда. Поддържат, че по този иск е образувано гр.д. № 72857/2018г. по описа на СРС, ГО, 53 състав, по което е насрочено първо съдебно заседание на 01.02.2023 г. т.е. което е висящо.

Затова САС намира, че ишщите имат правен интерес, тъй като на **първо място** следва да бъде споделена като правилна практиката в решение № 110 от 18.11.2008 г. по гр. д. № 4212/2007 г. на I г.о, постановено по реда на ГПК/отм./, че **за едно лице съществува правен интерес да установи качеството си наследник на определен наследодател, т.е. наличие на наследствено правоотношение**, тъй като посредством това решение ще се легитимират занапред като наследници на този наследодател във всички случаи на оспорване на правата им. **Наследственото правоотношение касае цялото имущество на наследодателя, а не само отделни активи, за които е възникнал спор за кръга на наследниците**. Ако бъде отречено правото на предявяване на установителен иск за наличието на наследствено правоотношение, то този спор ще трябва да бъде разрешаван отново при последващо оспорване на правата върху други имущества на наследодателя или върху произтичащи от наследяването вземания. Отделно, възможността за предявяване на иск за наследство е изрично посочена в чл.110 ГПК, който предвижда особена подсъдност по местотекриране на наследството за определена група искове, като първият от тях е именно **иск за наследство**, след което следват исковете за унищожаване или намаляване на завещания, за делба и за унищожаване на доброволна делба. /така определение № 159 от 08.07.2016г. по ч.гр.д.№ 2644/2016г., Г. К., II Г.О. на ВКС, постановено по реда на чл.274 ал.3 т.1 ГПК/

На второ място наследници по закон по смисъла на ЗН от 1949 г. са лицата по чл.5-10 ЗН. Качеството наследник се придобива от дадено лице по силата на закона и е обусловено от наличието на установени от закона отношения, като произход, брак, осиновяване и др. То възниква от момента на откриване на наследството. От този момент е възможно едно лице да стане наследник, като получи имуществените права и задължения на наследодателя, които не са прекратени с неговата смърт. Установяването на лицата, на които законът признава качеството на наследници, може да стане с различни доказателства, само едно от които е удостоверението за наследници. За издаването му се подава молба-декларация, в която молителят посочва данни за наследодателя и неговите наследници, но самото

удостоверение се издава по процедура, регламентирана в ЗГР, от длъжностното лице по гражданското състояние в общината след справка в регистрите на населението. Това го характеризира като официален свидетелстващ документ, който се ползува с материална доказателствена сила съгласно чл.179 ал.1 ГПК, относно удостоверените факти. Тя може да бъде оборена чрез оспорване на неговата истинност по висящото производство или **по исков път по реда на чл.124 ал.4 ГПК**. Доказателствената сила на удостоверението за наследници следва да се прецени и с оглед на описаната процедурата по издаването на удостоверението за наследници. Възможно е и след проверка в регистъра на населението за достоверността на данните, посочени от молителя, в удостоверението да не бъдат вписани всички наследници по закон. Това е така, защото не всички документи във връзка с гражданското състояние на лицата са съхранени, други са унищожени по различни причини, така че може не във всички случаи регистрите да отразяват вярно участниците в имуществената общност, предмет на съдебна делба. Наред с това следва да се има предвид, че наличието на удостоверение за наследници не изключва други доказателства относно същите факти - например акт за раждане, удостоверяващ произхода на наследника от наследодателя. Ето защо и без изричното оспорване на удостоверението за наследниците в качеството му на официален свидетелстващ документ, верността на съдържанието му може да бъде проверена и съобразно всички останали представени по делото данни относно релевантните факти и обстоятелства. С оглед на всичко изложено следва да се заключи, че ако законът признава едно лице за наследник по закон на даден наследодател, това качеството не се счита отпаднало поради обстоятелството, че същото е вписано в удостоверението за наследници, издадено по заявление на друго лице.

Трето - целта на настоящото производство е да се установи несъществуването на наследствено правоотношение между ответниците и тяхната внучка на осн. чл.124 ал.1 ГПК, като интересът им произтича от необходимостта да бъде издадено удостоверение за наследници, в което наследниците следва да бъдат правилно отразени, с оглед на което съдът счита, че искът е допустим. В тази връзка съдът счита, че с молбата за съставяне на удостоверение за наследници се претендира признаване на правоотношение на родство между молителите и починало лице, а не установяване на факт. Затова и не е допустимо установяването на родствени, респ. наследствени правоотношения на това лице с ишците в производство по чл.542 ГПК. При наличие на спор за субективно гражданско право той трябва да се отнесе до съда и да се реши в състезателно производство по общия исков ред, който изключва приложението на субсидиарното охранителното производство. /в този см. са опр. по чл. 274, ал. 1, т. 1 ГПК № 481/20.10.2011 г. по ч. гр. д. № 463/2011 г., I г. о.; опр. № 663/17.11.2011 г. по ч. гр. д. № 485/2011 г., IV г. о./ В решение № 460/15.11.2011 г. по гр. д. № 912/2011 г., IV г. о., постановено по реда на чл.290 ГПК /преди промяната/, също се приема, че при наличие на спор за конкретно субективно гражданско право, вкл. наследствено, този спор е допустимо да бъде решен единствено и само в рамките на исково производство. При спор относно кръга от лица, призовани към наследяване, съдът следва да обсъди представеното удостоверение за наследниците, съставено при спазване чл. 9 от Наредбата за издаване на удостоверения въз основа на регистъра на населението и съставените актове за

гражданско състояние и въз основа на данните в това удостоверение и събраните в хода на делото доказателства, да определи кои лица имат качеството "наследници по закон" /решение № 50/11.06.2018 г. по гр. д. № 2392/2017 г., определение № 460 от 15.10.2019 г. на ВКС по гр. д. № 1651/2019 г., I г. о., ГК. Следователно, целта на настоящото производство е да установи дали съществува наследствено правоотношение между ответниците и тяхната внучка, настъпило по силата на закона с оглед правилното отразяване в удостоверението на починалите лица и техните наследници съобразно наличието на родствена връзка в степента и реда определен по чл. 5 до чл. 9 от ЗН.

Тук съдът следва да има предвид, че съгласно чл.3, б."а" ЗН умишленото убийство на наследодателя води до недостойнство за наследяване, **което настъпва по силата на закона**. Независимо, дали ще бъде предявено под формата на отделен иск или само чрез възражение, твърдяното обстоятелство за недостойнство за наследяване, следва да бъде установено по несъмнен начин. **Извършването на престъпление се установява с влязла в сила присъда** или ако наказателното преследване не може да бъде възбудено или е прекратено на някое от основанията по чл.24, ал.1, т. 2 - 5 НПК - с решение по чл.124, ал.5 ГПК. В случая е налице влязла в сила присъда, приложена към ИМ и съгласно разпоредбата на чл.300 ГПК, влязлата в сила присъда на наказателния съд е задължителна за гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието, относно това, дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца. На следващо място, според константата съдебна практика, се приема, че разпоредбата на чл.3 ЗН поставя като условие убийството да е извършено умишлено, без да прави разграничение дали се касае за пряк или евентуален умисъл. Разпоредбата обаче е ясна-приложима е при форма на вината "умисъл"-пряк или евентуален, но и при убийство причинено по непредпазливост.

Ето защо не е необходимо изрично спиране на производството пред СГС до приключване на висящото производство пред СРС, а именно гр.д. № 72857/2018г. по описа на СРС, ГО, 53 състав. Достатъчно и необходимо е да се формулира правилен петитум на ИМ, а съдът да квалифицира установителния иск правилно - не като такъв за собственост на конкретен имот, а като такъв за установяване на наследствено правоотношение т.е. иск за наследство.

Воден от изложеното и на основание чл.278 ГПК

ОПРЕДЕЛИ:

ОТМЕНЯ определение № 1535 от 05.02.2023г. постановено по гр.д.№ 1167/2023г. по описа на СГС, ГО, 5 състав, с което ИМ е върната обратно, а производството е прекратено в тази му част.

ВРЪЩА делото на СГС, ГО, 5 състав за продължаване на процесуалните действия в тази им част.

Определението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____